

ՀԱՅՐԱԿԱՆ

ՆԵՐԻ-ԱՐԵՎՈՅԻ ՊՈՏՄԱՐԻ ԷՌՑ ԸՆՈՒՑՈՒՆԵԼՆ ԵՐ ՊԵՐՍԻԿ ԽԵԶԵԴԻ
ԱՐՉՈՆԾՐԻ ԲՈՒՐ

(Հայուն-հինգ և վրւ)

Դարեի Ա. (Ք. ա. 521—485)

Բազմատան (Փիտուռն)ի արձանագրութենէն ա.

Ա. — Վան Արմէնացոց Պատերազմին.

Պարսկական Խմբագրութիւն	Մարտական Խմբագրութիւն	Բարելուսական Խմբագրութիւն
Մին Ա. 1. Եւ Դարեական:	Մին Ա. 1. Եւ Դարեական:	1.
Թագաւոր մեն, Թագաւոր [թա- գա-]:	Թագաւոր մեն, Թագաւոր [թա- գա-ոց], Թագաւոր ի Պարս,	
2. բար. Թագաւոր ի Պարս, Թա- գաւոր երկուց, Ա. (է):	Թագաւոր երկուց, Ա. է.	
3. պատու որդի, Արշամ Թաս:	3. պատու որդի, Արշամ Թաս,	
Արշամ:	Արշամ:	
13. Դարեական չթագաւորից [կը] ա- սուիք (էն) նահանքը որնիք ի [մ- ունակ] թիւն ի վրա:	9. Եւ Դարեական պարու կըս- տունք (էն) նահանքը որնիք ին:	4. Այսպէս կըս Դարեա- կան պարու ոտնեղ
14. Ա. Առամուղուց շրա, թե ենու թագաւոր ենու, պարագանակ, ու լաւագու, թափանակ, Ա	10. ունինք. Արամազդայի նորէն եւ ունինք դաս թագաւոր թիւն դրա գործառն եւ Հայուսան եւ թագաւորն եւ Ա:	5. Թագաւոր եղայ. Պարսկանան, Ամար, Բարեական, Արքանան Արքին, Եղայուս, Արք աւ են- դուն, Սապորտա, Յանի:
15. սորեան, Արքին, Եղայուս, Արք աւ ենդուն, Սապորտա, Յա- նի, Արքանան, Արք ի Յանի կա- զու:	11. ունինք եւ Արքան եւ Եղայուս եւ նունքիցը երկուց եւ Սապորտա եւ Յու:	6.
16. գուշին, Պարթեանան, Դարե- ական, Արքա, Արքանան, Արք- իւսիւս:	12. մին եւ Արքանան եւ Հարդ- իւսուց ի կազակացին ու պար- թեանան եւ Դարեական եւ	
17. Ք. Սապորտացից, Արքանան ա. Արք աւ ենդուն, ընդ սանին 23 երկու- [կը] եւ Պարտ:	13. Արք եւ Արքանան եւ Բարեակա- նան պարտին եւ Գործառն եւ	Արքա, Խորսութ, Բարեական, Սապորտ, Գուշին, Եղայէ:
18. յարուշ, արքայ, ոյս երկիրերի (էն) որ իմ պատու [թիւն] իւ գուշին. Առա:	14. Եղայ եւ Սապորտացից եւ Արք եւ Մարտին ընդ սան- ին 23 երկու: Եւ	Սապորտացիցէք:
19. բամազդու նորէն ինքի ենուու ենու, ինքի հորիք բրիւն. Ինք:	15. Դարեական պարու կըս: ոյս ունչունակն (էն), որն ինքի ա- նունն էն. նորէն Արամազդայի Հայուսան թիւն:	7. այս երկիրերի (էն) որ նոնի Ժայուսանցուն: Արքացուց պատութան թագաւոր նոնի կըս: ունի եղայ, առցեր:
20. գուշին ու յարէն անուց համայն- շու, ոյս խոսքեցու:	16. նձի շրի, առցեր ինքի բրիւն: ինչ որ անուց դիւր (սարկէ) կըսացիցէք, ոյս խոսք:	8.
5. [կը] եւ Դարեական:	17. ցիւ:	40. Դարեի ամաս:
6. բարտ. Գուշին եւ Ի Պարեան ինչ, ոյս երկիրերի:	Արք Ա. 1. Եւ Դարեական պարու կըս: Ֆրանցիս եւ ին- քունիք էն, ոյս երկիրերի	18. էն, ոյս երկիրերի (էն) որոք նձմէ պատութանցուն: Պարսկանան, Ամար, Սապոր- տա, Արքանան:

ա) Երեքպահն արևմտականին՝ 1835 առիք անդաշից պատուիսին Հեթիկոս Բարյանց՝ արդի
Պարսկանան Արքան նահանքի հորութան գուման գուման գուման շրա
ից անդաշից պատուիսին ինքուն վահանաւ գուման գուման ինքուն նույն
նեհանքի եղայն են: Հ. Պարտան ոյս արևմտականին ընդունեց եւ թարգմանեց: Տես Journal
of the Royal Asiatic Society, 1848: Որենք եւ Փր. Գուշին պատուիսին եւ գուման նորեր մարտան
Խերագուն թիւնները արտադրուի ապահով թարգմանեցն: Առջայ մեջ բառական թարգմանեցնեամբ
պատուի հայ եւ մասնաւ հայուն առանցքից:

բ) Են նորեր եւ Journal Asiaticus 4 Տոր, 1851: Հու ձի, էլք 255 և հետ., 534, 546 և հետ.
Fr. Spiegel, Die Altpersischen Keilinschriften, 2e édit., 1881, էլք 2—5, 12—14, 16—21:

ա) Եղայական Արքին, Արքին արքանակն եւ արքանան հրաժարվութիւն:

բ) Հայուսանիւս: Արքանան:

ա) Երեկի հնագույն պատու, եւ իմ պատու նորին հնագույն արքանակ երեկի մը:

ա) Բարեական պատութանց գուշին անուց իւ գուշին: Այս պատութան 521 Կայսեր ամսէն պատու: 519
Յաւիս ամսու վերերի անուց, ոյսին 21 ամսու բարդին այսու 20 ամս պատունակ վերի անունեցուն:
Են նորեր: La peuple et la langue des Mèdes, Ել 123, Խանօթ. 2, ել էլ 125, Խանօթ. 1: Այս իրենէն
պատութանց ցուլ թէ Արքան: — Արմէնիան պատութան 520ին մէջ եղայ:

Այս ամսնան Հայուսանի որ եւ մաս ցուլցիցիք:

ա) Ե. Օքքեր, Le peuple et la langue des Mèdes, էլք 112—115, 124—131:

ա) կ. Գեցլու: Die Achom. inschr. Transl. des babyl. Textes nebst Uebersetz. էլք 2
և հետ.

է) Կամիրի, որ Կիմիրակիր, անուան բարեական ձեւն է:

- կամ): Թափարիս
47. իւ ամսյի նշ՝ օրը անդ եղալ
[նախամարտ անձն հետ] հետո
հետո
48. Դադարիչ պահաժ ժամանակի ին-
քնի սպասեց, [միավական է և եկալ ի
ԱՄ]
49. բայսուն կայս վաւումիս ա-
նուն պարփի իւ ես
50. առաջ, զնի ես յլթմին իր-
քից, [այսու ըսի] «քեզ, զա-
նին»
51. զայ պատամաք (ար) ինքի լուս-
ապիր, [այս զնուն Յեւայ]
52. արդի երե յլթմին զնուն (ա),
յանու պատամաքին գուլամ-
րեցաւ քայլեց ըսի
53. զեւ Ամառ կայսուն պատամաք-
ւան: [Ազ] Ամառ իրաւաք երիկի
(մէ կոյ) Ամառամաք եւ
54. Ք. Հան նախա առնի: Ամառ-
ամաք ինքի նախայանուցը
եղաւ: Ժարչիւ Առ
55. բարձրացը իւ ոյն բանակի ը-
լամակ (պատամաք) իւ լուսունը ըս-
ինս:
56. Անմանիւն ամսյի 15դ: օրը
[անդ եղաւ անձն] հետ նախա-
ամառնեն
57. Անդ դարձաւուն: [արքայի եր-
իրորդ (անձն)]
58. պատամաքին գումարեցաւ, բա-
յացի ընդուն Ամառին հա-
նաւու առնեց Առ
59. արքային (իւ պատամաք երիկի (իւ կոյ)
Ամառին (իւ պատամաք իւ պատամաք առնեց
60. Արաբացը իւ ինքնամա-
սուցը: [շնորհիւ Առաբանը-
ց] պատամաք իւ բանակի ըսի
61. Ճ. ար պատամաք բանակ (պա-
րականացը թարաւ վեհապահաւու-
ան) առնեց Առ
62. զի վերիւ եղաւ առնեց հետ նա-
խամառնեն: [Անդ կայս իւ ին-
քնի սպասեց, [միավական է վա-
սառան եկալ]
63. Դադարիչ պարփի կայս: ա-
նուն պարփի
64. Դադարիչ պարփի կայս: ա-
նուն իւ եւ իւ
65. բարինեն: զնի եւ Արու:
- սի (Ան-): ՊՈՒԼ(Մ) (ԱՄ) Սա-
յիւարինին
66. ամսյի պատամաք ըսին: իւ
եւ ապա Դադարիչ պին: ու
գործուց: ինձ սպասեց
67. մինչեւ որ ես Մարտանան ենաց:
եւ Դադարիչը վատառուն կ'ը-
սէ: Ամառ
68. առ անձն պարփի մը իւ եւ եւ-
առու, զնի ես իւ Հարդիւսուց
իրեցից: պա
69. պէս անք ըսի: Կ'անձ, ոյն ապա-
սամաք բանակ (ըսին) իւն
չն ըսուիր, զնունին պատամաք:
Առաջ
70. Ամառան խաղող դաս: Երբ ի
Հարդիւսուց համար, ապամաք-
ներ մը վայր գումարեցաւ, Ա-
մառ
71. սիսապիր զնուն ենք նախապատա-
քիներ: Ապա նեղուց իրաւա-
(երիկ կոյ) Ամառամաք մէջ հա-
պա
72. բայս ըսի: Արաբացը ինքի պա-
տամաք նախայանուցը: Արաբացը ըսի
մէջ իւ բանակ
73. պատամաք ըսի բանակին ըս-
ինքը պատամաք (Ան-): ՊՈՒԼ(Մ)
(Ան-): Անմանիւն ամսյի 15դ:
օրի պա
74. պատամաք ըսի: իւ 2 դ
անձն պատամաքին իւ մը վա-
սառանը վառին
75. սոյի գումակի պատամաք ըս-
ին: Ապա գումաւ (մէ կոյ) Հա-
մարին առնեց, զնի պատամաք
76. ար ըսի: Արաբացը ինքի պա-
տամաք ենք: Արաբացը ըսի
մէջ պատամաք, մինչեւ որ ես Մա-
րտանան կ'ըսէ: Առ
77. իւն յանձնեն պատամաք շա-
տոր պատամաք (Ան-): ՊՈՒԼ(Մ)
(Ան-): Արաբացը մէրի պատա-
մաք ըսինը ըսի
78. իւ ենաւ Ամառան Հարդիւսուց
մէջ պատամաք, մինչեւ որ ես Մա-
րտանան կ'ըսէ: Առ
79. Դադարիչը թարաւուր կ'ըսէ: 57.
յետոյ եւ բարինեն կ'ըսէ, Սա-
յիւարինին դասին
80. իւ Վարչութեան պատամաք առնեց առնեց առնեց
81. Ա Այս ամսի գետիների Յանձնուր: Առաջ Արմենացը առնեց պարփակին
82. Ամառան բարու: Արաբանը Արմենացը բանակի երրորդ նախամառնեն վերջ Արմենացի առնեց
83. Անմանիւն հարց: Արաբանը Արմենացը բանակի երրորդ նախամառնեն վերջ Արմենացի առնեց
84. Դադարիչ պարփի կայս: ա-
նուն պարփի
85. բարինեն: զնի եւ Արու:

4) իւն երրորդ պատամաքին պարփի:

Ա Բաբարիսիչ սիսի Մայիս-Յանձնուրին կ'առնեւր: Առաջ երրորդ նախամառնեն 518 Արյանի
դասի իւ 29 եղաւ կ'երեւէ:

Ա) Սիհանու հարց: Արաբանը Արմենացը բանակի երրորդ նախամառնեն վերջ Արմենացի առնեց
նազընիները անցնելու դասի իւ բանակի եւ առնեց:

Ա) Յանձնու հարց: Արաբանը Արմենացը բանակի երրորդ նախամառնեն վերջ Արմենացի առնեց
անցնելու հարցը: իւն երրորդ յաղթաթիւնը առաջ: Արմենացի մէջ առնեց առնեց
է պարփակին:

Ա Այս ամսի գետիների Յանձնուր: Առաջ Արմենացը առնեց պարփակին
818 Յանձնուրի դասի իւ եղաւ կ'երեւէ:

Ա յանձնի հանձնութեան է որ Կաթողիկ Այտուուր քաւառն էր այն, որ ասորիսանեն արձանագրու-
թեանց մէջ Արտաւ էւ կուտի:

Ա Ք. ա. 518 Մայիսի երրորդ առնեցին վերին:

Դարեհի Ա.

Պերսեպոլիսի պալատան արձանագրութիւնն

Բ. — I.

1. Առ Գործայավուշ՝ արքոց մ'
2. և. թագաւոր թագաւոր
3. ց. թագաւոր երկրոց այս
4. ցիկ բաղնաց. Աշտատաց
5. որդի, Արքեմենան: Առ Գործ
6. յավուշ արքայն. շնորհի Առքամ

1. Պերսեպոլիսի մէջ Գործայի Ա. Խոնդել առանձ
պատուած հարուստի պատի մոց քանդական է ոյս
արձանագրութիւն. Փոյս զի՞ որդի մէջուոց քանդակ
է: Տես 8. Արքերոց թագաւորանի թիւնէ *Journal Asiatique*, 4^e տարբար հարցանակագիր 2^e հատուած 1852, էլք 140-141. և Փր.
Հարկել: Die Altpersischen Keilinschriften. 2^e
աղբը. 1881, էլք 48-51 և 79:

7. դպոյի պյու երկիրներն (են) զրոնք են
8. և կառավարեմ պյու պարփի զօր
9. քով, որդի իմ առջեւ կը վախային, ինձի առ
10. ու կը բերէին. Ծաշաստան, Մարտաստան, բա-
- բեստաստան
11. և, Արքիա, Ասորեստան, Եգիպտա
12. ա, Արքինիա, Կապատուլիստ, Ապարատ, Յա
13. Ֆարշը՝ որք ցամաքի եւ որ
14. ք ծովու, և երկիրք որ [Դրահեդիս
15. ք յարեւէնէ], Սասարացիք, Արքէնաւաստան,
16. նէ, Արքա, Բահարիա, Սորդիսիէ, իս
17. բասիս, Սաստացիքացիք Առաւատ, և
18. նդիք, Գանդարա, Հանէ, Մակա:

Դարեհի Ա.

ի Նազոշ-ի-Ռուստամ արձանագրութիւնն ա)

(NR^a)

Պար. Խմբագր. 1

1. Առանձ մէջ Առքամը...
2. ար զարդարավուշ՝ թագաւոր
3. որ զարդարավուշ՝ թագաւոր
4. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
5. թագաւոր ըստու
6. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
7. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
8. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
9. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
10. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
11. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
12. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
13. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
14. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
15. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
16. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
17. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
18. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
19. իշխան. ինձի Հարկեր քի[թիէ].
20. ու ինձի ինձի առաջաւ եղաւ.
21. սարի. որդիքը յիշին առաջ.
22. կառավար. Արքանակ, Հա-
- լաստան, Վարժեն առանձ, [Արք]
23. ա, բակուրիս, Սոյ[գանձէ], իս-
- րառու[թիէ].
24. ա, դրանիքիստ, Առաւատ, Սո-
- տադկանիք, Գանձէ.
25. զարդ, Հերկիք, Եւէր-Հում-
- դի[թիէ], Հա-
26. կը սրածայր նորու կոչք, բա-

Պար. Խմբագր. 2

Բարեկ. Խմբագր. 3

1. Մէջ առանձ մէջ առանձանու Ա-
- նուրամացաւ.
2. առ զարդարավուշ՝ թագաւոր
3. վարդինանձ լուս մէ թագաւոր-
- ներ. Թագաւոր ըստու
4. թարփանձ. Թագաւոր եր-
- կրոր.
5. արքանի թիւնէ առնեալ լի-
- ւազան.
7. առ զարդարավուշ՝ արքայն էւ
- հաշուէ, առաջանական թագաւոր.
8. Առ զարդարավուշ՝ հետէն եր-
- կիննէն առնեալ կոչք. բաց է
9. Վարդաստանի անոնց գոյս տե-
- րութիւն կը գործանեն. և ինձի
- կը թիւնէն
10. ու որդիք, և ինձի որ ինձի անոնց
- կը համարուի կը համարու.
11. համարու համարու (*), և ին
- դամասկեն բարդը կը առնեալ.
- Մարտաստան, Այսու.
12. Վարթեւաստան, Արքա, Բահարիս,
- Սորդիսիէ, Կառավար.

ա) Պերսեպոլիսէ քիւ մէ Հանու Հին Աստիք քաղաքին մօս զարդարին լիս մէ կոյ, յորում արքանեան ըստ միշին փորսուն է: Արքեմենան երկու բրր 6/1 մեր տարեր են: Այս միշիններն առն նազարէ-ինաւաստ

ին նորու: Ան է քարեցի Ա. դրանիքան, որու մոց երկու մետամետ արձանագրութիւն կը գտնաւի: Անեց

մու և երեսներն զիշեն և արշամական խանքարութիւն է: իսկ մուս լուս մէջ կը գտնաւի: և ես այս մը թարգ-

մանեան: Արքանակ, Թիւն քարտասակ մը միշին կոչք է, և և այս մը թարգ-

մանեան մէջ կը գտնաւի:

բ) 6. Արքեր է *Journal Asiatique*, 4e տարբար, էլք 152-154. Փր. Հարկել՝ ի յիշաւ գործն:

էլք 52, 55, 118:

ա) 6. Արքեր, Le peuple et la langue des Mèdes, էլք 201-202, 204-205.

ա) Ա. Պերցու՝ ի մէտու զորեն, էլք 34-35, 84:

ա) Առ զարդիք մատ Արքա:

ա) Առ զարդիք Այս կանքնեւ մեջ քարտաց բաներն որու քաղաքար մէ չեն տար, և պեցուս

դանեան թարգմանեան է:

- բէլատուն, Ե.]
 27. սովորած, Սուրբիա, Եղիզօնա, Արքիմ, [Բառ, Արք]՝ [Բառ]
 28. կարգագիրիս, Սուրբաւ, Յանիա, Շուշի [որք յանի]
 29. ինչ եղանակ, Ունչպար, Յանիա, Տիգրիսիրէ, Պուտ[ույ]
 30. ո՞ւ, Քումի, Մացիս, Կարկառ, 25. տը, Քում, Մաշիսաւ, Կարկառ, 19. Քում, Երկիր Մաց(?) Յուացւոց,
 Արքա:

Դարեհի Ա.

Բագիստանի արձանագրութենէն.

Բ. — Վասն Արախայի արքային Բարելացոց.

Արք. Խմբագր.»	Արք. Խմբագր.»
Անդ Գ. 75 . . . Աշտ Դա-	Անդ Գ. 35 . . . Ես Դարիա-
րբարարան [աւշ] որ-	մու արքան կաէ, Միջաւա և ա-
76. քոյն, Թիշտան ես ի Պարս (Ե.)]	27. ու ու արքան կաէ, Մարտանի
ի Մարտանին երէ, Երիբոր ան-	մու արքան կաէ, Մարտանի
գոմ	մու արքան կաէ, Մարտանի
77. Բարելացիր ապատարեալ յան-	28. ի 27. ու ու արքան արքանցիր ապ-
կանին յինէն, 1. մարտ Սուրբ-	ասարիս արքան կաէ, Մարտանի
անդան [Ամրէնանդ]	մու արքան կաէ, Մարտանի
78. Հարդիսոսի (որդի), հա Հանաւաց,	37. և Բարելացիր ապատարեալ յա-
Բարելացանին մէջ Պարսլ ին-	կանին յանին կաէ, Մարտանի
շանց եր	» Ես արք
79. կիր (մէկայ), անին ես Հանաւաց,	38. սագունասոր (եմ) որդի Սուրբ-
այսուն սանց, կա Նարսաւա-	Հանաւաց, և անգուստ բարե-
գուն	լաց ինչու պատարեալ յան-
80. սոն եմ՝ ու Նուրսանին որդի, Ա-	կանին յանին Սուրբիսին ուն
նուրսանին ունին գործինեն	39. մէ գոյս, ես Բարելացիր անդ պա-
81. պատարեալ, յան ենց, ու-	րան կարեն ես յուն թագու-
սոն Անուն յանց, Բարելացի-	ութիւն յուն թագութիւն ես
գուն	40. հանց գոյս իրիցին, Անդու-
82. յ, Բարելացի մէջ ես թագու-	պատարեալ յան յանց իրիցին, Անդու-
ից յուն յուն յուն յուն յուն յուն	պատարեալ յան յանց իրիցին, Անդու-
83. յ, ասուն ես գործ Բարելացի-	41. ուս ուսեցու, գոյս, պատարեալ բա-
յին, Անդուտիստ Սուրբին մէ-	րելացիր անգուստ յան յանց
84. հասուց, զան մանայն (1) ըստ	ութիւն, զան անգուստ յան յանց
այսուն յուն, մէկա, զան բանի	42. պատարեալ յուրդի, Բարելա-
85. մէջ ի Բարելաց, հա յանց (որ)	ցիր յանց յանց յանց յանց յանց
ինքն չպատարեալ, Ապս (Այն-	» Բարելացի յուրդի, Բարելա-
դափուն) յո	ցիր յանց յանց յանց յանց յանց
86. բար յանց յանց ի Բարելաց,	43. զարուան Բարելացուն ուն, ա-
անց անց անց անց անց անց	նանց ժանուար յանց պատա-
87. ուսի Անդուտիստ [իւս Բարելա-	րեալ, (Ան) Պալլ (Ա) (Ան) Սուր-
ցիր յանց] անցյան [2] 29. *	բար յանց յանց յանց յանց յանց
88. Բա մուր, ենուն անց յանց	44. ուս ուս Անդուտիստ ու Անդու-
89. *	ից յանց յանց յանց յանց յանց
90. *	45. զան ուրդ, պատարեալ բանին,
91. *	յանց յանց յանց յանց յանց յանց
*	46. անցյան գիւղուր, անուն յան-

1) Քում = կամ պատ, Լիքունի:

2) Կորեկտի պիտին:

3) Եղանակնեւ:

ա) յան Ե. Արքերի ի Հայութիւն, 4-ը սերի, էլք 75—77, և Փ. Շքիկէ՝

ինչ. քիւ է 28—35:

բ) Այս պատարեալին 514 կամ Երեսի:

գ) Արքինչ:

դ) Անունուն լիցուն իւ Բարելացի 'Հարդիս-սանէնաւ, Հարդիս կամ Հարդիս նաւշին' Սուրբ-

պատարեալ յանց եր:

ե) Այս է մէրի համակատար:

ֆ) Մարտին Մարտանին անցյան պատիկան Այսիւն ամիսն իւ համակատարեալ, ուն մարտին ինդուստին եւ Տէ ծնօթ.:

յ) յան Ե. Արքերի Լու լու 142—145:

շ) Հարդիս Արք:

թ) 512 Մարտ Երիբոր տանիին մէջ, Տէ Ե. Արքերի Լու լու 145, ծնօթ. 1:

ս) Ա. Պետրով յիւ էլք 16—19:

1. Անձեւ բառու եղան: Բարեկամի մէջ է խու հանութիւն: 89. Այսպէս կը ըստ դրաբանի:
Սիս Դ. 1. Անձեւ [առաջաւա- և գարանավառ արցոյ էլ մէջ արցոյ պահ ունի է զոր եւ
գլուխ արքայի գործեցն: 47. սէ զայ ես բարեկամ գործեցն: Բարեկամի մէջ շաբաթի: Զորինեւն
2. Ի յինէն [գործեցն: [ի բարե- 48. 18 ճափառ առք. Ուրա 80. Բարեկամի մէջ շաբաթի: Զորինեւն
լու]:
3. Անձի վայրէն մասու արքայի մասու եւսու յացին, եւ 19 ճափառ
4. Ա տակ չնորհէն: [Առարտան] դրայի եւսու զՄ
5. Անձի վայրէն մասու արքայի մասու եւսու յացին, եւ 19 ճափառ
6. Ա տակ չնորհէն: [Առարտան] դրայի եւսու զՄ
7. Հա. 9 Բա[ւասար] գերեցէ:
28. 15) Արտ
29. Իս անձուն Որմին[ացիթ], որ այց ացէ, պահէն ըստ, ի կարո-
30. գործառուր եմ, [Առարտան] իսոյ որդի, ևս բարեկամ արցո-
31. ամբողջուն: [Ա Ալ] է դրայու-
մա. արցոյ, որ:
32. 9 Բա[ւասար] ներ եւ դի] բեցի պա-
ճափառամբարեցն մէջ:
49. Խոր զարարեցայ, եւ 9 Բա[ւա-
սար] ես բանեցի:
58. Ես անձուն անձուն Արտավա-
գործառուր էն: (ար) նոտաց (էն):
59. Ան շաբաթգործուր (եմ) որդի շաբաթի: 19. Արտավա-
գործառուր, ևս որի բարեկա-
ման արքայի գործուր էն: Ան դորբ-
60. յարայ արքայ կ'ըսէ. օրդի եւ 9 Բա[ւասար] (պար) ես որ նո-
կատամարտեցն մէջ բանեցի: 95. Իմ բանակի ձեռքնի
բանեցի է մէջ:
96.

Բազիստանի մեկնաւոր արձանագրութիւններէն ա)

Պարսկական:

Այս Արտավա (է), ուստ անց,
այսպէս եղան: Այս Ենարքագո-
րծ անձուն եմ, պարտաւ իսոյ
որ որդի, ևս թառ անձուն եմ մէջ
բարեկամ:

Մարական:

Այս Արտավա (է), անձ, չ'ըսէ.
Ան շաբաթագործուր որդի ան-
ձուն անձուն անձուն թառա-
ր է անձուն: Պարտաւ անձուն
ի մէջ բարեկամացն ես կ'ըս-

Բարեկամական:

1 Աս Արտավա (է), ո որ անց,
այսպէս: “Ես Ենարքագործուր
որդի նարակամական:

Քնիրուէսի (Ք. ա. 485—465)

Երելքազութան արձանագրութիւնն ի Վանա)

Պարսկական իմրազութիւն:

1. Անձուն մէջ Արտավագործ, որ
մէջ
2. Քնին ասուածոց, որ պար ու-
3. իսրէն անձուն, որ պար երիսէ
4. անձուն անձուն անձուն, որ
5. գնայուն անձուն գնայ մարդկան
6. որ զարգացն մարդուար
7. արտ, պահ անձուն թ
8. ադաւուր, ժայ անձուն թ
9. Համանաւուր: Ես Ենարքա
10. թառաւուր մէջ թառաւուր
11. թառաւուր: Թառաւուր եր
12. քոյ է բարձր անցու, Թա-
13. զարաւ այս անձունի մ
14. իս, ուլ եւ յարուս
15. մուշ թառաւուր որդի, Ա
16. գենչուն իւս իւս պարզու

Մարական խմբագրութիւն:

- Անձուն մէջ Արտավագործ, որ
ոյս պարուն անձուն, որ մորց
ունչեց, որ բար սիր անձուն եց
մարդուն համար, որ դիմի թառա-
գործուր ըստ պարագանարարութ
որ մաս բարձր համանաւուր: Ես
իսրէն անձուն մէջ անձուն, Թառաւ-
ուր թառաւուր: Թառաւուր երիսէ
ի պարուն, պարուն պարուն
պարուն որդի, որ մաս պարուն
թառաւուր պարուն: Ան իսրէն
պարունակութիւն ու գիշու, ուստի

Բարելուսական իմրազութիւն:

1. Անձուն մէջ Արտավագործուր,
մէջ
2. ասուածուր, որ երիելը ստանէց
եւ երիելը
3. անձուն, եւ մարդկի ստանէց,
որ մորցի նարհուն պարագանա-
ր է որ վիթիւրը թագաւոր ըստ
5. թագաւոր ըստ պարագանա-
ր թագաւոր
6. երկու ստանէց թագաւոր ըստ կ'ըսէ հրամանէ:
7. Ես երիելը, թագաւոր մէջ
թագաւոր:
8. թագաւոր, թագաւոր երիրաց,
թագաւոր անդուն: թագաւոր
9. անձուն երացու, թագաւոր մէջ
և լցուատութ:

¹⁾ Անձուն գերի բանուան ութ ասուազու թագաւորներուն անուններն եւ իրարացիւրց երկիրներն կը Բ. թ. Արտավան թագաւորն իւ մէւսէ: Իս Արտավանի թագաւորն եւ երկիրն կըս անց անձուն:

թ/ Արտավան:

4) Հորդիկար, Հար. Հուլ.:

ա) Գերէնի եւ ուսուամբուլ թագաւորոց պահէներուն վերեւէ անանին փար արձանագրութիւններ
կը գունուն, որոց մէջ է Արտավանի ես, որուն ի մէր անց:

ա) Ցե. 6. Արեկը: Է յունական եւ պահէնի անձուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է: Ցե. 6. Արեկը: Է յունական եւ պահէնի անձուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է:

ա) Ցե. 6. Արեկը: Է յունական եւ պահէնի անձուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է:

ա) Ցե. 6. Արեկը: Է յունական եւ պահէնի անձուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն թագաւորոց պահանարթնեանց մէջ երկիր մէջուան յօրինաւան է: “Արձանագրութեան վերինի մասուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է: Արձանագրութիւն Պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Ցե. 6. Արեկը: Է յունական եւ պահէնի անձուն կ'ըսէ անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

ա) Արձանագրութիւն Անձուն պարագանա հոգու երկիրն անձուն անձուն իսրէն է:

17. տրպայի, Դարպավառչ թագու
18. որո՞ւ ոք իմ հայր, նա չնոր
19. հիմ Ռուսացայի բազում
20. վայելութիւն արար, եւ զպի տե
21. դի և հրամացած քանդակել,
22. սական արձաւագութիւն գրե
23. ու ու եռ, ապա և հըս
24. նոյցից զպս արձաւագութիւն գ
25. թիւ, իմ Աստվածադրա պաշտ
պահեցէ
26. հանգերէ աստվածամբ՝ եւ իմոց
թագուօրութեան
27. եւ իմոց դորեց:

յեռոյ եւ հրամայեցի արձաւագութ
թիւն գրել Արամարտ ինձ պաշտ
պահեցէ աստվածամբ Հանդերէ,

իմոյս պատութեան, ոյլ եւ զոր ինձ

եւ գործեցի:

10. երեսաց երերիկ("), որդի Դարիւա
մուշ արքափի,
11. Աքիմենան,
12. Իրիջ արշ թագուօրուն կը հաշա-
կէ, Դարիւանունց
13. արքայի որ վաս զի իմ հայրա է,
պաշտամունքեամբ
14. Ալեքսանդրայի շատ շնուտա-
ներ (կան)
15. գործոք կականց, եւ ոյս մերան
շամար ետ
16. Հրաման՝ կաստել,
առկան դժան
17. բան մը չըրեց. ուստի եւ հրաման
մուշ
18. գրելու
19. Խելլուսամարտապաշտամեանցէ
20. հանգերէ պայմագ աստվածամբ,
եւ իմոց թագուօրութեան, եւ
21. զոր ինձ եւ գործեցի:

ՑՈՎՍԱՀԻ Վ. ՍԱԽԵԱԾԵՆՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԹՈՐԵԼԼԵՐ

(ՀՅՈՒՅՆՆ-ՀԱ-Ի-ԳԵԼ)

Դամելլէրեան հիմսարկութեան կանոնա-
դրութիւնները:

Ելիսաբեթուալոյս քաղաքաբաշխութիւնն
իրբեւ հիմնադիր — 1873, սեպտ. 2ին դրած
— եւ հոսնգարական ներքին գործոց պաշտօ-
նեին 1874 սեպտ. 18. 38.595 թուականով
ընդունած ու ամրացուցած — Գամելլէրեան
ստացուածոց հսկողութիւնն Եղիսաբեթուալո-
ոյ հայածէս ուղղափառ եկեղեցական հասարա-
կութեանէն ընտրուելի վարչական ժողովին յան-
ձնած է:

Ասիկայ՝ յաջորդ, ճշդիւ պահուելի կա-
նոնները զբաւ:

1. Հիմնարկութիւնը՝ մշտնշնեաւոր ժա-
մանակաց համար՝ Գամելլէրեան հիմնարկու-
թիւն, պիտի կոչուի: Եկամուտը՝ Հիմնարկու-
թեան կոնդակին մէջ արուած նպատակն զատ,
ուրիշ բանի պիտի չկարենայ գործածուիլ:

2. Գամելլէրեան հիմնարկութեան վար-
չական ժողովը՝ հիմնարկութեան կոնդակին
բ.րդ, կետին որոշմանը համեմատ պիտի որ ունե-
նայ աստուերիկու խորհրդական. — որոնց աշ-
խարհական անդամներէն մէկը, նախագահ, վե-
րատեսուշ պիտի ըլլայ — եւ հիմնարկութեան
կոնդակին Ա. կետին համեմատ՝ վեց յաւելեալ
կոմմ գնական նորհրդական պիտի ունենայ:

Վարչական ժողովըն կարգաւորեալ եւ
յաւելեալ անդամները պիտի ընտրե-

թուալուց հայածէս ուղղափառ եկեղեցական
հասարակութիւնը երեք տարիէ արքի:
Երեք տարին անցնելիք ետեւ, եկող տար-
ուցն առաջին ամսուան մէջ պիտի ըլլայ նոր
ընտրութիւնը: Վարչական ժողովըն վայրի
անդամները, կինան նորէն ընտրուիլ:

Եթէ երեք տարուան միջոցին մէջ՝ մահ,
հրաժարում եւ կամ որեւէցէ որիշ պատմառի
մը համար պարապութիւն ըլլայ վարչական ժո-
ղովից մէջ, ժողովքն Եղիսաբեթուալուց հայա-
ծէս ուղղափառ եկեղեցական հասարակու-
թեան իմաց տարով՝ այս վերջինը, վեց շաբ-
թուան միջոցի մէջ՝ ընտրութիւնը պիտի ընէ,
երեք տարիէն մացած ժամանակամիջոցին
համար:

Վարչական ժողովըն կարգաւորեալ՝ ինչ-
պէս նաեւ օգնական անդամները, միայն Եղիսա-
բեթուալուց ուղ. հայ եկեղեցականաց հասա-
րակութեան անդամներէն կինան ընտրուիլ:

Վարչական ժողովին, կարգաւորեալ եւ
օգնական անդամները չեն կինար ըլլալ անոնք,
որուիք հիմնարկութեան պարտական են, կամ
պարապական երանը համար երաշխաւոր եւ կամ
հիմնարկութեան հետ հաշուի յարաբերութեան
մէջ են, — կամ առէկ պատճառած դասի մէջ,
եւ կամ նոյն իսկ հիմնարկութեան վեաս պատ-
ճառած են, կամ կինան պատճառէլ: Դարձեալ
չեն կինար ըլլալ միեւնշն միջոցին անոնք, որուիք
իրարու: Հետ առաջին աստիճանի ազգականու-
թեան կամ ինամութեան մէջ են:

Քայլեն վերջական կերպով հեռացած,
կամ տարիէ մաւելի երեխայն միջոց համար
փոխադրուած եւ ընակութիւննին ուրիշ ասե-
նական վիճակի մէջ դրած վարչական ժողովըն